

KASVATUSKUMPPANUUS KIIKAN PÄIVÄKODISSA

Samuli Luomaranta
Opinnäytetyö, Syksy 2010
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Diak Etelä, Kauniainen
Sosiaalialan koulutusohjelma
Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön
suuntautumisvaihtoehto
Sosionomi (AMK) +
kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli selvittää Kiikan päiväkodin ja lasten vanhempien välistä kasvatuskumppanuutta vanhempien näkökulmasta. Työn tarkoituksena oli tutkia, mitkä tekijät kasvatuskumppanuudessa olivat positiivisia ja mitkä taas vaatisivat vanhempien mielestä kehittämistä. Työn tavoitteena oli löytää konkreettista tietoa ja vanhempien mielipiteitä Kiikan päiväkodin yhteistyömenetelmistä. Tavoitteeseen sisältyi koko työn ja varsinkin johtopäätöksien raportointi päiväkodille.

Suoritin aineistonkeruun Kiikassa keväällä 2010. Aineistonkeruumenetelmänä käytin valmistamaani kyselylomaketta, jonka jaoin henkilökohtaisesti vanhemmille. Kiikan päiväkodin työn piirissä oli tuolloin seitsemäntoista perhettä, kun lasten sisarusuhteet otetaan huomioon. Sain vastauksia takaisin neljatoista kappaletta, joka osoittaa vastausprosentiksi 82.

Opinnäytetyöni yhtenä keskeisimpänä tutkimustuloksena oli, että vanhemmat ajattelevat sujuvan yhteistyön päivähoitohenkilöstön kanssa olevan merkityksellistä lapsen hoidon kannalta. Vanhemmat haluavat olla aktiivisessa roolissa suhteessa päiväkodin toimintaan. Vanhemmat olivat tyytyväisiä Kiikan päiväkodin hoidon tasoon ja pitkäjänteiseen työhön; he pitävät Kiikan päiväkotia hyvänä, luotettavana ja toimivana kasvatuskumppanina. Tutkimukseni mukaan vanhemmat toivoivat entistä sujuvampaa informaationkulkua päiväkodin toimesta. Vanhempien mielestä keskustelua, kuulumisten vaihtoa ja tiedottamista päiväkodin tapahtumista tulisi lisätä. Tutkimukseni mukaan muutamat vanhemmista pohtivat myös, saavatko heidän lapsensa riittävästi yksillöllistä huomiota päiväkodissa.

Tutkimukseni tärkein tulos oli, että vanhemmat ovat tyytyväisiä kasvatuskumppanuuteen Kiikan päiväkodin kanssa. Muutamia edellä mainittuihin kehittämisosa-alueisiin keskittymällä yhteistyö voisi saavuttaa vielä parempia tuloksia. Olisi mielenkiintoista tehdä tutkimus uudelleen esimerkiksi kahden vuoden kuluttua ja kartoittaa, millaista kehitystä on tapahtunut. Toinen jatkotutkimusaihe voisi olla kasvatuskumppanuuden tutkiminen Kiikan päiväkodin työntekijöiden näkökulmasta.

Avainsanat: kasvatuskumppanuus, koti, lapset, päiväkotia, yhteistyö, varhaiskasvatus

ABSTRACT

The purpose of the thesis was to define how the parents of children attending a nursery experience educational partnership between themselves and the nursery. The intention was to determine what factors in the educational partnership were positive and which were to be further developed. The goal was to find tangible information and to bring out the parents' opinions concerning the cooperation system of a nursery. The contents of the thesis, especially its results, were to be reported back to the nursery.

The data was collected in Kiikka, in a small locality in central Finland in the spring of 2010. This was done through a questionnaire which was designed and delivered to the parents. Taking siblings into consideration, a total of seventeen families was within the reach of the nursery at the time. Of these I received fourteen replies, producing a response rate of 82.

One of the most central results was that the parents considered that fluent cooperation with the nursery staff was significant with regards to the child's care. The parents wish to play an active role in the nursery life. They were satisfied with the level of care in the nursery. They felt that the staff was capable of long-span work and regarded the nursery as a good, reliable and well-functioning educational partner. According to the research, the parents hoped for improvement in the fluency of the flow of information between the parents and the staff. They also hoped for more information on nursery events as well as more discussions and briefings on their children's behaviour and spirits. Few of the parents expressed their concern on whether their child received enough individual attention from the staff in the nursery.

The most important result of the research was that the parents were happy with the educational partnership between them and the nursery. By working on the few above-suggested improvements, even better results may be accomplished. It would be interesting to repeat the questionnaire for example in two years and see what kind of development has taken place.

Key words: children, cooperation, early childhood education, educational partnership, nursery, parents

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 VARHAISKASVATUS OSANA YHTEISKUNTAAMME	6
3 KASVATUSKUMPPANUUS VARHAISKASVATUKSESSA	8
3.1 Kasvatuskumppanuuden muotoutuminen	8
3.2 Ekologinen teoria ja kontekstuaalisuus kasvatuskumppanuuden pohjana.....	9
3.3 Kasvatuskumppanuus nykyisessä muodossa	10
4 KUMPPANUUTTA VARHAISKASVATUKSEN ARJESSA	12
4.1 Kasvatuskumppanuus käsitteenä.....	12
4.2 Yhdessä kasvattamisen päämäärä.	12
4.3 Vanhemmat mukana varhaiskasvatatuksessa	13
4.4 Käytännön kasvatuskumppanuutta.....	14
4.5 Kasvatuskumppanuutta ilman ennakoasenteita.....	14
5 KOKEMUKSIA KASVATUSKUMPPANUUDESTA	16
5.1 Lapsen parhaaksi	16
5.2 Vanhempien kohtaamista ja tukemista	16
5.3 Keskustelut työvälineenä	17
6 TUTKIMUS KIIKAN PÄIVÄKODISSA	19
6.1 Tutkimisympäristönä Kiikan päiväkoti	19
6.2 Kasvatuskumppanuus Kiikan päiväkodissa	20
6.3 Tutkimukseni lähtökohta.....	20
6.4 Laadullista tutkimusta	21
6.5 Tutkimuksen suunnittelu ja toteutus	22
6.6 Rungas aineisto.....	24
7 ANALYSOINTIA TEKEMÄSSÄ.....	25
7.1 Keskeiset tutkimuskysymykset	25
7.2 Teemoittelu avovastausten analysointimenetelmänä	25
7.3 Monivalintakysymyksistä vastauksien keskiarvot	26
8 AVOKYSYMYSTEN VASTAUKSIA.....	28
8.1 Kahdenkeskiset keskustelut päivittäiskuulumisista tärkeitä	28
8.2 Vanhemmille tukea päiväkodilta ja lapsille huomiota yksilöllisesti	30
8.3 Informaation kulku.....	32
8.4 Kiikan päiväkoti on hyvä kasvatuskumppani	33
9 MONIVALINTAKYSYMYSTEN VASTAUKSIA	35
10 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ	38
11 POHDINTA.....	41
LÄHTEET.....	42

1 JOHDANTO

Laissa lasten päivähoidosta (1973/36) on määritelty, että päivähoiton tulee tukea lapsen kotia ja perhettä niin, että se edistää lapsen tasapainoista kehitystä ja kasvua. Päivähoito soveltaa tätä lakia käytännössä erilaisina yhteistyömuotoina lasten vanhempien kanssa. Varhaiskasvatuksessa tästä päivähoiton henkilöstön ja vanhempien välisestä yhteistyöstä käytetään termiä kasvatuskumppanuus. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2005, 32) mukaan lapsen kasvatuksessa hoitohenkilökunta ja vanhemmat ovat kumppaneita. Molemmat osapuolet toimivat yhteistyössä lapsen parasta ajatellen.

Tässä opinnäytetyössä esittelen kasvatuskumppanuutta terminä ja ilmiönä varhaiskasvatuksessa. Esitän teoria-aineiston ja tämänhetkisten asiakirjojen pohjalta, mitä kasvatuskumppanuus on. Käyn opinnäytetyön alussa myös läpi kasvatuskumppanuuden taustalla vaikuttaneita teorioita ja ajatusmalleja. Lisäksi peilaan työssäni jo tehtyjä tutkimuksia ja kokemuksia kasvatuskumppanuudesta.

Tämän jälkeen opinnäytetyössäni syvennyttään tekemäni tutkimukseen. Tutkin Sastamassa sijaitsevan Kiikan päiväkodin ja kodin välistä yhteistyötä ja sen laatua vanhempien näkökulmasta. Tutkimus oli kvalitatiivinen ja pienessä määrin myös kvantitatiivinen. Kasvatuskumppanuus on Kiikan päiväkodin toiminnassa tärkeässä roolissa. Suoritin aineistonkeruun kyselylomakkeen muodossa keväällä 2010, Työ, työyhteisö ja johtajuus-opintokokonaisuuden harjoitteluosion aikana. Esittelen vanhempien vastauksia ja tekemiäni johtopäätöksiä tässä työssäni ja raportoin ne myös Kiikan päiväkodille.

2 VARHAISKASVATUS OSANA YHTEISKUNTAAMME

Päivähoito on keskeinen sosiaalipalvelu lapsiperheille. Vanhemmilla on oikeus kunnan järjestämään päivähoitopaikkaan, kunnes lapsi siirtyy kouluun. Lapsen vanhemmilla on myös oikeus esittää toivomus päivähoiton muodosta. Niitä ovat päiväkotihoito, perhepäivähoito, leikkitoiminta tai muu päivähoitotoiminta. Vuonna 1973 lastentarhoista ja -seimistä alettiin käyttää nimitystä päiväkotitoiminta. Päivähoidolla on sekä sosiaalinen merkitys että kasvatustehtävä. Se mahdollistaa vanhempien työssäkäynnin ja samalla vastaa lapsen hoito-, kasvatus-, ja oppimistarpeisiin. (Karling, Ojanen, Siven, Vihunen & Vilen 2008, 39.)

Vuonna 1983 lakiin päivähoitolaista liitettiin päivähoiton kasvatustavoitteet. Ne antavat raamit ja muodon tämän päivän päivähoitolle. Lain mukaan päivähoiton tarkoituksena on luoda lapselle turvalliset ja lämpimät ihmissuhteet. Päivähoidon on tuettava ja vahvistettava lapsen fyysistä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä. Lisäksi päivähoiton tarkoitus on edistää lapsen esteettistä, älyllistä, eettistä ja uskonnollista kasvatusta. Tämä kaikki päivähoiton on tehtävä niin, että se tukee kotia ja lapsen vanhempia kasvatustyössä. (Karling ym. 2008, 40.)

Kun vuonna 1996 tehtiin laki, jonka mukaan lapsiperheillä on oikeus kunnalliseen päivähoiton palveluun, se oli edistysaskel koko maailman mittapuulla. Tällainen malli perheiden tukemisesta on osoitus peräänantamattomasta työstä, jota on tehty päivähoiton ja lastentarhatyön hyväksi. (Hujala-Huttunen & Nivala 1996, 9-10.) Stakesin vuonna 2007 kunnille tekemän kyselyn mukaan kokopäivähoidossa (viisi päivää viikossa) oli Suomessa yhteensä 99925 lasta. Osapäivähoidossa oli puolestaan 25485 lasta. Tutkimuksen mukaan tämä tarkoittaa, että kokopäivähoidossa oli vuonna 2007 noin 79 % suomalaisista alle kouluikäisistä lapsista. Päivähoitotoiminta on todella laajaa toimintaa ja sen piirissä on hyvin monta lasta ja perhettä. (Stakes 2007.)

Kiikka on nykyisin osa Sastamalan kaupunkia. Kuntaliitosten myötä myös Kiikan päivähoitopalvelut ovat osa Sastamalan varhaiskasvatustoimintaa. Koko kaupungin päivähoitopaikat on järjestetty siten, että ne ovat 11 päiväkodissa ja 8 ryhmäperhepäiväkodissa sekä ohjatussa perhepäivähoidossa. Kiikassa on kolme päiväkotia: Ulpun päiväkotitoiminta,

Tipulan päiväkoti ja Kiikan päiväkoti. Lapset pyritään sijoittamaan päivähoitopaikkoihin perheiden asuinpaikan ja toiveiden perusteella. Kiikan päiväkoti sijaitsee Kiikan keskustan välittömässä läheisyydessä. Päiväkodissa on yksi ryhmä, jossa on 21 päivähoitopaikkaa. Ryhmän lapset ovat iältään 3-5-vuotiaita. Esittelen tässä työssäni myöhemmin Kiikan päiväkotiä tarkemmin. (Sastamalan kaupunki.)

3 KASVATUSKUMPPANUUS VARHAISKASVATUKSESSA

Päivähoitoa koskevaan lakiin on kirjattu, että päivähoidon tarkoituksena on tukea lasten koteja ja vanhempia kasvatustehtävässä siten, että se edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä. Lasten kasvattaminen yhteistyössä päiväkodin henkilökunnan ja vanhempien kanssa on merkityksellistä päivähoidon onnistumisen kannalta. Se on pohjana koko kasvatustyölle ja sen ymmärtäminen on sekä vanhemmille että päiväkodin henkilökunnalle ensiarvoisen tärkeää. Laissa määritellään myös, että päiväkodin tulee lapsen lähtökohdat huomioon ottaen järjestää toimintaa, joka tukee lapsen persoonallista kehitystä ja kasvua. Päiväkodin tulee tehdä yhteistyötä vanhempien kanssa myös sen vuoksi, että se osaa ottaa huomioon kaikki mahdolliset erityistarpeet lapsen kasvatuksessa. (Laki lasten päivähoitosta 1973/36.)

Kiikan päiväkodissa (Äetsän kunta 2008) nämä lakiin kirjatut tavoitteet on huomioitu päiväkodin omissa tavoitteissa. Niiden mukaan jokainen lapsi pyritään ottamaan huomioon yksilöllisesti ja jokaisen lapsen tarpeet, taidot ja vahvuudet pyritään ottamaan huomioon mahdollisimman hyvin toiminnan suunnittelussa. Kiikan päiväkotiryhmä pyrkii luomaan lapsille tukevan ja vakaan ympäristön elää, kasvaa ja kehittyä. Käytännön elämissä päiväkotiryhmä pyrkii tavoitteisiinsa päivittäin. Henkilökunta pyrkii huomioimaan kaikki lapset tasapuolisesti ja -vertaisesti. Toimintaa ja arkea pyritään järjestämään niin, että kaikki lapset tulee kohdatuiksi yksilöinä, eikä kukaan jää syrjään.

3.1 Kasvatuskumppanuuden muotoutuminen

Eri aikakausina vanhempien ja hoitohenkilökunnan vuorovaikutusta on tarkasteltu erilaisista näkökulmista. Toiminnasta on käytetty käsitteitä tukeminen, yhteistyö ja nyt uusimpana käsitteenä kumppanuus. Ei ole merkityksetöntä, mitä käsitettä on kulloinkin käytetty. Käsitteiden ja niiden käytön takana ovat käsitykset kodista ja perheestä, kasvatusyhteistyön luonteesta sekä yhteistyön osapuolten asemasta. 1980-luvulla painotettiin jo vanhempien mukanaoloa, mutta lapsen kehityksen ja koulumenestyksen katsottiin olevan ammattilaisten ansiota. Vanhemmat alkoivat kuitenkin samaan aikaan vaatia itselleen enemmän sanansijaa kasvatuksellisissa päätöksenteoissa. Käsite tukeminen painot-

taa liikaa asiantuntijoiden asemaa ja jättää vanhemmat varsin osaamattomaan ja tietämättömään asemaan. (Karila, Alasuutari, Hännikäinen, Nummenmaa & Rasku-Puttonen 2006, 92.)

Nykyinen ajatus kumppanuudesta eroaa merkittävästi aiemmista mukanaolon ja tukemisen näkökulmista. Kumppanuudessa painotetaan ammatti-ihmisten vastuullisuutta kohdata vanhempia tasavertaisesti. Näin vanhemmat muuttuvat passiivisista aktiivisiksi palveluiden käyttäjiksi. Kumppanuusajattelu pohjautui alusta alkaen käsityksille, joiden mukaan sekä vanhemmilla että ammattilaisilla on olennaista tietoa lapsesta, yhteistyö perustuu toisen osapuolen kunnioitukseen ja ammattilaisilla ja vanhemmilla on yhteisiä tavoitteita kasvatuksessa. (Karila ym. 2006, 93.) Näihin periaatteisiin pohjautuu myös kasvatuskumppanuus Kiikan päiväkodissa.

3.2 Ekologinen teoria ja kontekstuaalisuus kasvatuskumppanuuden pohjana

Aiemmin lapsen kasvatukseen ja kehitykseen liittyvät teoriat keskittyivät suppeasti joko lapseen tai ympäristöön. Teorioissa korostettiin liiaksi kasvatuksen ulkoisia tekijöitä tai lapsen omia kykyjä ja valmiuksia kehittää itseään. Monesti kasvatuksellisten ongelmien katsottiin olevan perheen, yhteiskunnan tai normijärjestelmän aiheuttamia. Bronfenbrennerin 1980-luvulla luoma ekologinen teoria toi varhaiskasvatukseen sen kaipaamaa laajempaa otetta. Hänen luomansa teoria nousi kritisoimaan juuri niitä tutkimuksia, joissa lasta tarkasteltiin irrallaan hänen elämänsä arjesta ja ympäristöstä. Teorian myötä alettiin tarkastella lapsen kehitysprosessia yhteydessä siihen ympäristöön, jossa se tapahtuu. (Hujala, Puroila, Parrila-Haapakoski & Nivala 1998, 10–12.)

Seppälän (2000, 8–11) mukaan Bronfenbrennerin luomaa ekologista teoriaa on hyvä pitää pohjana tarkasteltaessa päiväkodin henkilöstön ja vanhempien välistä suhdetta lapsen kasvatuksessa. Teoria perustuu ajatukselle, että lapsen kehittyminen on eri ympäristöjen välisestä vuorovaikutuksesta riippuvainen. Ekologinen teoria määrittelee, että lapsen kasvatusta on kaikkien kasvatustapahtumaan osallistuvien aikuisten välistä toimintaa. Teorian mukaan lapsen kehitykseen vaikuttavien tekijöiden tulee olla harmoniassa suhteessa toisiinsa. Bronfenbrennerin luoma teoria luo pohjaa kasvatuskumppanuudelle ja antaa sille selkeän merkityksen.

Ekologisesta teoriasta nousee selkeästi esiin kontekstuaalisuuden korostus. Kontekstuaalisuudella tarkoitetaan näkökulmaa, jossa lapsi ja kasvuympäristö huomioidaan erottamattomana kokonaisuutena. Näin ollen lapsen toimintaa ja kasvua voidaan ymmärtää vain osana koko ympäristön toimintaa. Kasvatuksessa tämä merkitsee käytännössä sitä, että pelkkä lapsen huomioiminen ei riitä, vaan kasvattajan tulee ottaa huomioon koko konteksti, jossa lapsi elää. Tällä tarkoitetaan kaikkia tekijöitä, jotka liittyvät lapsen elämään. Tällaisia ovat esimerkiksi vanhemmat, koti, päivähoitopaikka, sisarukset, sukulaisuussuhteet ja monet muut seikat. (Hujala ym. 1998, 12.)

Kiikan päiväkodissa tämä kontekstuaalisuus tulee esiin hyvin. Tähän vaikuttaa varmasti se, että Kiikka on paikkakuntana varsin pieni. Päiväkodin henkilökunta tuntee jokaisen lapsen vanhemmat, isovanhemmat, sukulaiset, asuinpaikat, elinolosuhteet ja elämäntilanteet hyvin tarkasti. Lisäksi päiväkodin henkilökunnalla on monien vuosien kokemus työstään samassa paikassa. Se mahdollistaa sen, että hoitohenkilökunta tiedostaa kaikki paikkakunnan tapahtumat ja muutokset lapsien elämässä ja sitä kautta pystyy hyödyntämään tätä tietoutta työssään.

3.3 Kasvatuskumppanuus nykyisessä muodossa

Viime vuosien aikana lakiin kirjattua velvoitetta kotikasvatuksen tukemisesta on työstetty paljon eteenpäin. Siinä työssä on otettu huomioon käsite kasvatuskumppanuus, ja kasvatuksen tukemista on peilattu sen näkökulmasta. Tästä työstä konkreettinen materiaali on kirjattu teoksiin Varhaiskasvatuksen perusteet 2003 ja Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002. Kumpikin asiakirja on aktiivisessa käytössä varhaiskasvatuksessa. (Karila ym. 2006, 93.)

Nykyisissä asiakirjoissa termi kasvatuskumppanuus esiintyy hyvin vahvasti ja ajankohdaisesti. Varhaiskasvatuksen valtakunnallisiin linjauksiin on kuvattu kasvatuskumppanuus hyvän ja toimivan varhaiskasvatuksen olennaisena osana. Linjauksen mukaan vanhempien tulee saada tietoa yhteiskunnan järjestämistä varhaiskasvatuspalveluista ja niiden kasvatuksesta ja toiminnan painopisteistä. Lisäksi varhaiskasvatuksen linjauksissa määritellään, että lapsen kasvun, kehittymisen ja oppimisen tukemisessa lapsen vanhemmat ja varhaiskasvatuksen henkilökunta ovat kumppaneita. Kasvatuskumppanuus

on parhaimmillaan vuorovaikutusta, jossa eri osapuolten erilainen asiantuntemus ja tietämys yhdistyvät lapsen eduksi. Vanhemmilla on oikeus osallistua varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja arviointiin. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2002.)

Varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset ovat toimineet myös tukevana pohjana varhaiskasvatuksensuunnitelman perusteille. Sen tavoitteena on edistää maamme varhaiskasvatuksen yhdenvertaista toteutumista ja luoda edellytyksiä kehittää koko toimintaa. Varhaiskasvatuksensuunnitelman perusteiden tavoitteena on lisätä ammattilaisten tietoutta, vanhempien osallisuutta ja moniammatillista yhteistyötä siten, että se edistää lapsen kehitystä ja kasvua. (Stakes 2005, 7.) Varhaiskasvatuksensuunnitelman perusteissa on määritelty vahvasti myös kasvatuskumppanuus, jota tarkastelen tässä työssä laajasti.

Kunnat organisoivat itse omat varhaiskasvatuspalvelunsa niin, että ne palvelevat parhaiten lapsia ja perheitä. Kunnat eroavat toisistaan huomattavasti ja siksi on tärkeää, että jokainen kunta laatii oman strategiansa varhaiskasvatuksesta. Käytännössä se tarkoittaa sitä, että jokaisen päiväkodin toimintaa määrittelee pääasiassa oman kunnan laatima tarkempi varhaiskasvatussuunnitelma. (Varhaiskasvatuksensuunnitelman perusteet 2005, 8.)

Kiikan päiväkodissa on käytössä Äetsän kunnan varhaiskasvatussuunnitelma, joka on laadittu vuonna 2005. Kuntaliitoksen myötä Sastamalan kaupunki on parhaillaan laatimassa uutta varhaiskasvatussuunnitelmaa, mutta toistaiseksi päiväkodin työssä on käytössä tämä entisen Äetsän kunnan asiakirja. Siihen on kirjattu kasvatuskumppanuus yhtenä merkittävänä osa-alueena päiväkodin työtä. Sen tärkein ajatus on, että kasvatuskumppanuus pohjautuu vanhempien ja hoitohenkilökunnan väliselle luottamukselle, tasavertaisuudelle ja kunnioitukselle. (Äetsän kunta 2005, 8.)

4 KUMPPANUUTTA VARHAISKASVATUKSEN ARJESSA

4.1 Kasvatuskumppanuus käsitteenä

Päiväkodin ja kodin väliseen yhteistyöhön on alettu kiinnittää entistä enemmän huomiota. Lapsen kasvatuksessa vanhemmat ja päiväkodin henkilöstö ovat kumppaneita. Se tarkoittaa molemminpuolista tietoista sitoutumista työskentelemään lapsen kasvun, oppimisen ja kehityksen prosessien tukemisessa. Kasvatuskumppanuus edellyttää osapuolien luottamusta, kunnioitusta ja tasavertaisuutta toisiaan kohtaan. Henkilöstön tulee ymmärtää, että vanhemmilla on lapsen ensisijainen kasvusoikeus ja he tuntevat lapsensa parhaiten. Vanhempien on muistettava, että päiväkodin henkilöstö koostuu alansa ammattilaisista ja heidän tietoihin ja taitoihin voi luottaa. (Stakes 2005, 32.)

Kasvattajien on hyvä muistaa, että kasvatuskumppanuus on aina lapsilähtöistä. Kasvatustyössä olisi tavoiteltavaa, että lapsen tarpeet olisivat etusijalla. Perheen ja hoitohenkilökunnan tulee keskustella kasvatuskumppanuuteen liittyvistä arvoista, vastuista ja näkemyksistä. Siten lapsi saa parasta mahdollista hoitoa ja kasvatusta. Henkilöstöllä on ensisijainen vastuu kasvatuskumppanuuden toteutuksesta. Päiväkodilla tulee olla organisoitu toimintatapa, miten se kohtaa lapsien vanhempia. Vanhemmille järjestetään mahdollisuuksia keskusteluihin kasvatuksesta henkilökohtaisesti ja laajemmin niin, että koko yksikön vanhemmat ovat paikalla. (Stakes 2005, 31.)

4.2 Yhdessä kasvattamisen päämäärä.

Usein lapsi viettää suurimman osan päivästänsä hoidossa. Yhteistyö vanhempien ja päiväkodin henkilöstön välillä on väistämätöntä. Kasvatuskumppanuuden tärkein tavoite on antaa lapselle ehjä ympäristö kasvaa, oppia ja kehittyä kohti tasapainoista tulevaisuutta. Hoitohenkilökunnan ja vanhempien yhteistyö ja sujuva kommunikaatio ovat tässä hyvin merkittävässä asemassa. Kasvatuskumppanuuden on toimittava, jotta lapsi saa elämälleen tukevan pohjan ja valmiudet elämän haasteisiin. Kasvatuskumppanuus on myös tärkeässä roolissa lapsen jollakin kasvun, oppimisen tai kehityksen alueella ilmenevän ongelman tai haasteen tunnistamisessa ja selvittämisessä. Sen avulla hoitohenki-

lökunta ja vanhemmat luovat strategian lapsen tukemiseksi. Ongelmatilanteissa vanhempien ja henkilöstön väliselle toiminnalle tulee luoda kumppanuuden ilmapiiri. (Stakes 2005, 32.)

Kasvatuskumppanuuden yhtenä tarkoituksena ja tavoitteena on luoda ja edistää vanhempien keskinäisiä toimintatapoja ja -muotoja. Niiden avulla vanhemmat voivat paremmin edistää omien mielipiteiden esille tuomista lasten kasvatuksellisissa ja hoidollisissa asioissa. Kaiken pohjana on se, että vanhemmat ovat itse aktiivisia oman lapsensa hoitoon liittyvissä asioissa ja myös tilanteissa, joissa he ovat tekemisissä muiden vanhempien kanssa. (Stakes 2005, 32.)

Edellä kuvatut elementit kasvatuskumppanuuden päämäärästä ovat mielestäni erittäin tärkeitä lapsen hoidon kannalta. Sujuva kasvatuskumppanuus on erittäin merkittävässä roolissa koko lapsen elämän ja tulevaisuuden kannalta. Kun huomioimme ajan, jonka lapsi viettää päivittäin päivähoitossa, voimme todeta, että se on todella suuri asia lapsen elämässä. Jo sen perusteella kasvatuskumppanuuden tulisi toimia. Lapsuudella on hyvin tärkeä merkitys ihmisen elämässä, ja sen vuoksi päivähoiton tulisi sujua mahdollisimman tasapainoisesti. Tästä syystä toimiva kasvatuskumppanuus on tavoittelemisen arvoista.

4.3 Vanhemmat mukana varhaiskasvatatuksessa

Vanhemmilla on suuri siis rooli lapsensa varhaiskasvatuksessa ja sen toteutuksessa. Siksi lapsien vanhemmilla tulee olla mahdollisuus tarkastella, vaikuttaa ja arvioida päiväkodin henkilöstön laatimaa varhaiskasvatussuunnitelmaa. Tavoitteena on, että suunnitelma on jokaisen vanhemman tiedossa ja että sitä noudatetaan laajalti koko päiväkodin toiminnassa. Vanhempien ja lasten arvioinnin tarkoituksena on kehittää suunnitelmaa ja koko toimintaa niin, että tavoitteet toteutuisivat ja lasten olisi hyvä elää ja kasvaa.

Lisäksi jokaiselle päiväkodin lapselle laaditaan henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma yhdessä lapsen vanhempien kanssa. Yksittäisen lapsen kasvatusta pohjautuu tähän suunnitelmaan ja sitä peilataan arkisissakin asioissa. Suunnitelman ansioista koko hoitohenkilökunta voi toimia johdonmukaisesti, ja se pystyy ottamaan paremmin huomioon

kaikki lapsen erityistarpeet. Suunnitelmassa otetaan huomioon lapsen vahvuudet, kiinnostuksen kohteet, kokemukset, tuen ja ohjauksen tarpeet ja yksilölliset piirteet. Lapsen elämään liittyvät ilot ja surut, positiiviset ja negatiiviset tekijät pyritään esittämään mahdollisimman konkreettisesti. Yksilöllistä varhaiskasvatussuunnitelmaa arvioidaan ja seurataan säännöllisesti hoitajien kesken sekä vanhempien kanssa. (Stakes 2005, 33.)

4.4 Käytännön kasvatuskumppanuutta

Päivähoitoa ei voi siis käytännössä toteuttaa ilman yhteistyötä lasten vanhempien kanssa. Silti päiväkodista riippuen yhteistyömenetelmät vaihtelevat kovasti. Myös yhteistyön tasossa on suuria eroja. Joissakin päiväkodeissa vanhemmat ovat aktiivisia vaikuttajia yksikön arjessa, ja toisissa vanhemmat keskustelevat päiväkodin henkilökunnan kanssa satunnaisesti hakiessaan lapsiaan kotiin. Kuitenkin lapsien hoitoon ja kasvatukseen liittyvät asiat kiinnostavat monia vanhempia. Useissa päiväkodeissa yhteistyötä on pyritty aktiivisesti lisäämään, ja yhteistyön sijaan monissa arkisissakin asioissa puhutaan jo laajemmin kasvatuskumppanuudesta. (Karling ym. 2008, 294.)

Kasvatuskumppanuus alkaa siitä hetkestä, kun lapsi saa päivähoitopaikan ja henkilökunta tapaa ensimmäistä kertaa vanhemmat. Monissa päiväkodeissa on esimerkiksi tapana, että henkilökunta vierailee uuden perheen luona ja keskustelee lapsen hoidosta ja vanhempien toiveista. Päivittäiset kohtaamiset, lapsikohtaiset keskustelut, ja vanhempainillat vahvistavat, ylläpitävät ja syventävät kasvatuskumppanuutta. (Karling ym. 2008, 294.) Kiikan päiväkodissa toimitaan myös edellä kuvatulla tavalla. Uuden lapsen aloittaessa päivähoiton hoitohenkilökunta ja lapsen vanhemmat tapaavat ja keskustelevat hoitoon liittyvistä asioista. Näin yhteistyö saa hyvän alun ja toiminnan on mahdollista kehittyä hedelmälliseksi kumppanuussuhteeksi.

4.5 Kasvatuskumppanuutta ilman ennakoasenteita

Lapsen vanhempien ja päivähoidon kasvatuskumppanuus perustuu keskinäiselle luottamukselle. Viime kädessä kasvatuskumppanuus on aina henkilöstön vastuulla. Päiväkodin työntekijä on ammattilainen ja hänen on kohdattava lasten vanhemmat erilaisina yk-

silöinä. Silloin kasvatuskumppanuus on rakentavaa ja hedelmällistä. Kaikki vanhemmat eivät ole samanlaisia, ja varhaiskasvatuksen ammattilaisen on ymmärrettävä tämä. (Karling ym. 2008, 296.)

Henkilökunnan tuleekin aina pohtia omaa suhtautumistaan yhteistyöhön. On helppo tehdä yhteistyötä perheen kanssa, jonka ajatusmaailma on lähellä työntekijän omaa. Kuitenkin jokaisen perheen kanssa on toimittava tasa-arvoisesti ja ammattimaisesti. Henkilökunnan tulee käyttää ammattitaitoaan hyväksi kohdatessaan haastavampia asiakkaita. Joidenkin vanhempien voi olla esimerkiksi vaikea puhua oman lapsen asioista. Joillekin vanhemmille lapsen päivähoidon aloittaminen on jo itsessään vaikea asia. Työntekijöiden on luotava vanhemmille tunne siitä, että he ovat lapsen tärkeimmät kasvattajat, ja että jokainen lapsi tarvitsee kodin ja päiväkodin välistä yhteistyötä. Lisäksi vanhempien tulee kokea, että heidän kasvatustyötään arvostetaan ja tuetaan. Silloin yhteistyö on hedelmällistä ja yhdessä kasvattaminen, kasvatuskumppanuus, tukee todella lapsen kasvua. (Karling ym. 2008, 296–297.)

5 KOKEMUKSIA KASVATUSKUMPPANUUDESTA

Omaa tutkimustani tehdessäni koin luontevaksi aiempien tutkimuksen lukemisen ja niistä nousseiden havaintojen läpikäymisen. Tässä opinnäytetyössäni esittelen muutaman pro gradu-tutkielman tuloksia lyhyesti peilatakseni oman työni lähtökohtia, toteutusmenetelmiä ja tuloksia. Aiempien tutkimuksien valossa näkökulmani kasvatuskumppanuudessa avartui huomattavasti niiden käytännön työn havaintojen vuoksi. Kasvatuskumppanuus on käsitteenä ja toimintamuotona vahvasti käytössä nykyisessä varhaiskasvatuksessa.

5.1 Lapsen parhaaksi

Leino (2006, 115) tuo omassa pro gradu-tutkielmassaan selkeästi esille, että kasvatuskumppanuuden keskeisin tavoite on toimia lapsen edun mukaisesti niin, että yhteisötyö edesauttaa lapsen kehitystä ja kasvua. Hän on haastatellut tutkimukseensa vanhempia ja lastentarhanopettajia ja selvittänyt, miten he kokevat kasvatuskumppanuuden menetelmänä päiväkotihoidossa. Saamaa johtopäätöstä sivuuttaa myös Salovaara (2008, 63) omassa tutkielmassaan kasvatuskumppanuudesta ja jaetusta asiantuntijuudesta. Hän nostaa esille ajatuksen, jonka mukaan lapsi tarvitsee kasvun ja kehityksen tueksi kahden tärkeän tahon, lastentarhanopettajien ja vanhempien asiantuntijuuden yhdistämistä. Salovaara tähdentää tutkimuksessaan, että on tärkeää ymmärtää vanhempien ja lastentarhanopettajien asiantuntijuuden eri lähtökohdat ja erilaisuus ja havaita niissä mahdollisuus jaettuun asiantuntijuuteen lapsen kehittymistä ajatellen.

5.2 Vanhempien kohtaamista ja tukemista

Koivunen (2005, 58) tuo esiin omassa pro gradu-tutkielmassaan erityisesti vanhempien tukemisen merkityksen kasvatuskumppanuudessa. Hänen tutkimuksensa mukaan varsinkin nuoret vanhemmat kaipaavat omalle kasvatustoiminnalle tukea ja vahvistusta. Koivunen osoittaa, että vanhempien mielestä on jopa lohdullista, että ammattilaisten puoleen voi aina kääntyä. Koivunen perustelee tulostaan sillä, että hektinen arki verottaa

vanhempien kasvatuksellisia voimavaroja. Siksi kumppanuudellinen tukeminen tulee usein suoraan tarpeeseen.

Leino (2006, 117) puolestaan osoittaa tutkimustuloksissaan, että juuri vanhemmat pitävät päivittäisiä kohtaamisia päiväkodin henkilökunnan kanssa hyvin tärkeänä. Hänen tutkimuksensa mukaan suurin osa vanhemmista saa näistä pienistä kohtaamisesta kuvan päiväkodin toiminnasta, ja niiden kautta luottamuksen on mahdollista syntyä. Leino osoittaa, että juuri näihin kohtaamisiin tulisi kiinnittää paljon huomiota. Vanhemmille on hyvin tärkeää se, miten heidän lapsensa hoidosta ja päivänkulusta kerrotaan ja miten heidät otetaan ylipäättään vastaan. Kasvatuskumppanuus on siis päiväkotihenkilökunnan näkökulmasta hyvin paljon vanhempien kohtaamista, tukemista ja ymmärtämistä.

Salovaaran tutkielman mukaan lastentarhanopettajat kokevat, että heillä on kokemusta ja tietoa liittyen varhaiskasvatukseen, jota he kokevat voivansa jakaa vanhemmille. Salovaaran mielestä tällainen vanhempien neuvominen on hyvin harvoin suoranaista opettamista, vaan se on ennemminkin ohjeiden jakamista. Vanhempien neuvomista ei koeta millään tavalla vanhempien epävarmuutena. (Salovaara 2008, 56.)

5.3 Keskustelut työvälineenä

Hoito- ja kasvatussuunnitelmakeskustelut ovat Leinon tutkielman mukaan sekä hoitohenkilökunnan että vanhempien mielestä merkittävässä osassa tarkasteltaessa kasvatuskumppanuutta. Leinon mukaan vanhemmat ja hoitohenkilökunta pitävät juuri tätä keskustelua kumppanuuden syntymisen kannalta merkittävänä. Hoitohenkilökunnan mielestä heidän tietonsa ja tunteuksensa lisääntyvät huomattavasti keskustelun kautta. Molempien osapuolien mielestä keskusteluissa on hyvin aikaa syventyä asioihin ja mahdollisiin ongelmakohtiin. Näissä keskusteluissa on myös mahdollista tutustua paremmin kumppaniin, ja molemmat osapuolet voivat esittää mahdollisia toiveita lapsen kasvatukseen liittyen. (Leino 2006, 116.)

Myös Koivunen nostaa tutkielmassaan esiin keskustelut hyvänä kasvatuskumppanuuden toimintamuotona. Hänen mukaansa vanhemmat toivovat keskustelutilanteissa tulevana saamiensa tietojen lisäksi myös kohdatuiksi. Hänen mukaansa vanhemmat arvostavat

keskusteluhetkiä, joissa he saavat kuulla lapsensa toiminnasta ja kuulumisista päiväkodissa ja joissa he pystyvät esittämään itse toiveitaan tai ajatuksiaan hoidon suhteen. (Koivunen 2005, 60–61) Leino puolestaan toteaa, että kasvatuskumppanuus on parhaimmillaan lapsen arjen jakamista, johon kuuluu päivittäiset keskustelut, joissa vanhemmat kertovat lapsen kuulumisia kotoa ja hoitohenkilökunta päiväkodista. Hänen mukaansa keskustelut perustuvat toisen osapuolen kuuntelemiselle ja kunnioittamiselle. (Leino 2006, 115.)

6 TUTKIMUS KIIKAN PÄIVÄKODISSA

6.1 Tutkimisympäristönä Kiikan päiväkoti

Kiikan päiväkoti on viihtyisä yksikkö Pirkanmaalla. Kiikka on osa Äetsää ja kuuluu nykyisin Sastamalan kaupunkiin. Päiväkodissa on 21 lasta, kaksi lastentarhanopettajaa ja yksi lastenhoitaja. Lapset ovat 3-6 -vuotiaita. Lisäksi päiväkodissa työskentelee yksi erityisavustaja ja keittäjä, joka vastaa myös yksikön siisteydestä. Päiväkoti on avoinna arkisin aikavälin 6.30–17.00 ja suurin osa lapsista on ”kokopäiväisiä”, joka tarkoittaa, että lapset viettävät vanhempien työpäivän kokonaan päiväkodissa. Tutkimukseni tekemisen hetkellä (kevät 2010) päiväkodissa oli kahdeksan esikoululaista, jotka aloittivat peruskoulun syksyllä 2010. (Äetsän kunta 2008.)

Kiikan päiväkodin työilmapiiri on hyvä ja ajattelen, että se on tukeva ja hyvä perusta lasten kasvatukselle. Päiväkoti painottaa, että heille jokainen lapsi on ainutlaatuinen ja tärkeä. Ilmapiiri yksikössä on muutenkin hyvä ja se luo pohjaa myös lapsien viihtyvyydelle. Elämä päiväkodissa on myönteistä ja päiviä värittävät huumori ja nauru. Jokaisen lapsen tarpeet, taidot ja vahvuudet pyritään ottamaan huomioon toiminnan suunnittelussa. Tämäkin kertoo siitä, että päiväkoti haluaa tukea lapsia henkilökohtaisella tasolla. Päiväkodissa opetellaan yhdessä kohteliasta ja ystävällistä käytöstä arkisissa askareissa. Kaiken kaikkiaan Kiikan päiväkoti haluaa toiminnallaan luoda turvallisen kasvuympäristön, jossa lapsille on mahdollista kehittyä positiivinen elämänasenne, hyvä itsetunto ja myönteinen minäkuva. Päiväkodin mukaan onnelliset lapset on tehty turvallisuudesta ja huolenpidosta, rajoista ja rakkaudesta, liikunnan ilosta, leikeistä ja lauluista sekä elämän pienistä ihmeistä. (Äetsän kunta 2008.)

Suoritin Työ, työyhteisö ja johtaminen -kokonaisuuden harjoittelujakson Kiikan päiväkodissa. Minun toimenkuvani oli olla siellä yhtenä aikuisena opiskelijan roolissa. Ohjaajanani toimi toinen lastentarhanopettajista, joka työskentelee myös päiväkodin johtajana. Olin yksikön arjessa mukana kaikissa tilanteissa. Toimin suurimman osan ajasta esikoululaisten kanssa ryhmätilanteissa, mutta muuten pääsin elämään arkea päiväkodin kaikkien lasten kanssa.

6.2 Kasvatuskumppanuus Kiikan päiväkodissa

Kiikan päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmaan on kirjattu, että kasvatuskumppanuuteen liittyvistä asioista, arvoista ja näkemyksistä keskustellaan sekä henkilöstön kesken että vanhempien kanssa. Kasvatuskumppanuus merkitsee, että lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisessa hoitohenkilökunta ja vanhemmat toimivat yhteistyössä. Suunnitelmassa määritellään, että vanhemmat ovat lapsensa asiantuntijoita ja heillä on ensisijainen kasvatusoikeus. Kumppanuuteen kuuluu, että vanhempien ja henkilöstön asiantuntemus yhdistyvät siten, että se edesauttaa lapsen parasta. Varhaiskasvatuksen suunnitelmaan on myös kirjattu, että kumppanuuden yksi tavoite on tunnistaa herkästi lapsen jollakin kasvun tai kehityksen alueelle mahdollinen tuen tarve ja luoda yhdessä vanhempien kanssa toimintatapa lapsen tukemiseksi. (Äetsän kunta 2005, 8-9.)

Huomasin työharjoitteluni aikana nopeasti, että kasvatuskumppanuus on Kiikan päiväkodin arjessa hyvin tuttu asia. Yksikössä otetaan vanhemmat hyvin huomioon ja yhteistyö vaikuttaa hyvältä. Ajattelen, että Kiikan päiväkodissa luottamus vanhempien ja henkilökunnan välillä on itsestänselvyys. Luulen, että se johtuu työntekijöiden pitkäaikaisista työsuhteista, henkilökunnan työkokemuksesta ja pienen paikkakunnan suomasta tuttavallisuudesta. Kiikassa sekä vanhemmat että päiväkodin henkilökunta tuntuvat olevan alttiita yhteistyölle. Kuitenkin ajattelin, että tutkimus yhteistyön tasosta ja laadusta voisi olla mielenkiintoinen. Toivon, että siitä olisi konkreettista hyötyä päiväkodille ja sen toiminnalle.

6.3 Tutkimukseni lähtökohta

Jo työharjoitteluni alkuvaiheessa otin harjoitteluni ohjaajan kanssa puheeksi TTJ -kehittämistehtävän ja opinnäytetyöni. Ilmaisin halukkuuteni tehdä kehittämistehtävästä ja opinnäytetyöstä yhdistelmän, jolla pyrin auttamaan päiväkodin toimintaa ja kehittämään sitä. Keskustelimme teemoista ja työstä Kiikan päiväkodissa. Kerroin jo alussa, että haluan työni auttavan konkreettisesti päiväkotia, ettei työ jäisi ainoastaan hyllyyn suoritettuna tehtävänä. Olen kiinnostunut kodin ja päiväkodin välisestä yhteistyöstä ja lasten kasvattamisesta yhteistyössä. Ehdotin tällaista temaa päiväkodille, ja se sopi hyvin. Niinpä päätimme, että teen kehittämistehtävän ja opinnäytetyön kasvatuskumppa-

nuudesta Kiikan päiväkodissa. Aloin suunnitella tutkimuksen toteutusta ja etsin paljon aiheeseen liittyvää aineistoa. Olin yhteyksissä myös harjoittelua ja opinnäytetyötäni ohjaavaan opettajaan ja sain tarvittavaa tukea ja apua myös siltä suunnalta.

6.4 Laadullista tutkimusta

Aloin siis tutkia Kiikan päiväkodin ja lasten vanhempien välisen kasvatuskumppanuuden laatua. Laadullisella tutkimuksella pyritään tarkastelemaan jotakin empiiristä ilmiötä. Laadullisen tutkimuksen yksi tärkeimmistä tavoitteista on saada selville tutkittavien näkökulma tutkittavasta asiasta. Kaikkein karkeimmillaan laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus on aineiston muodon kuvausta ja käsittelyä. Se ei ole määrällistä tai numeraalista, jota edustaa kvantitatiivinen tutkimus. Usein näitä kahta pidetäänkin vastakohtina toisilleen. Kvalitatiivinen tutkimus määritellään usein juuri sen kautta, mitä se ei ole suhteessa kvantitatiiviseen tutkimukseen. Kvalitatiivinen tutkimus keskittyy jonkin ilmiön laatuun ja tasoon, kvantitatiivisen tutkimuksen perehtyessä määrällisiin seikkoihin. Laadulliselle tutkimukselle tyypillisiä käsitteitä ovat esimerkiksi aineistonkeruumenetelmä, tutkittavien näkökulma, harkinnanvarainen otanta, aineistolähtöinen analyysi, hypoteesittomuus, tutkijan asema ja narratiivisuus. (Eskola & Suoranta 1998, 13–14.)

Laadullisessa tutkimuksessa aineisto hankitaan tutkimusta varten eri tavoin. Yleensä se on tekstiä, joka on saatu tutkijan toimesta tai hänestä riippumatta. Joka tapauksessa aineistonkeruun täytyy olla tarkkaan harkittua ja mietittyä, jotta se palvelisi tutkimusta ja mahdollisia tuloksia parhaalla mahdollisella tavalla. Jotta tutkija ymmärtäisi hyvin tutkittaviaan, olisi hyvä, että hän olisi osallisena tässä yhteisössä. (Eskola & Suoranta 1998, 16–17). Tätä pidän tärkeänä asiana tarkastellessani omaa tutkimustani. Olen tyytyväinen, että sain suorittaa viimeisen harjoitteluni juuri Kiikan päiväkodissa. Työharjoittelujakson avulla tiedän paremmin, millaiseen ympäristöön ja millaisiin henkilöihin tutkimukseni sijoittuu.

Laadullisessa tutkimuksessa keskitytään yleensä pieneen määrään tapauksia, ja ne pyritään analysoimaan perusteellisesti. Laadullisessa tutkimuksessa aineiston tieteellisyyden kriteerinä ei ole määrä vaan laatu. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineistolähtöinen analyysi on hyvin tärkeää. Sillä pyritään löytämään perustietoa jostakin ilmiön olemuksesta

siten, että analysointi on mielekästä ja järkevää. Aineiston rajaaminen ja oikeiden asioiden esille saaminen voi olla haasteellista. (Eskola & Suoranta 1998, 19.)

Tutkija voi lähteä tekemään kvalitatiivista tutkimusta ilman ennakko-olettamuksia. Tällainen hypoteesittomuus on tyypillistä laadulliselle tutkimukselle. Jokainen tutkittava kohde on erilainen, ja rinnastaminen ja vertailu jonkin ilmiön laadusta on mahdotonta. Laadullisessa tutkimuksessa on hyvin tärkeää, ettei tutkija sekoita omia uskomuksiaan ja asenteitaan tutkimukseen. (Eskola & Suoranta 1998, 20.) Tämän pyrin ottamaan huomioon myös omassa tutkimuksessani. Kun suoritin aineistonkeruun työharjoittelun aikana, oli omien asenteiden ja olettamuksien sivuuttaminen hyvin tärkeää.

Laadullinen tutkimus on luonteeltaan prosessorientoitunutta. Kun kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineistonkeruun väline on tutkija itse, voi tutkijan aineistoon liittyvät tulokset ja näkökulmat kehittyä tutkijan tietoisuudessa vähitellen tutkimusprosessin edetessä. Näin ollen tutkimus ja analyysi muodostavat kokonaisuuden, joka on joustava. Tutkijan on itse ymmärrettävä oma kehitys tutkimuksen kuluessa, jotta uudelleenlinjatukset ovat mahdollisia. Tutkimus on otettava eräänlaisena oppimiskokemuksena. (Kiviniemi 2001, 68–69.)

6.5 Tutkimuksen suunnittelu ja toteutus

Teoria-aineiston, aiempien tutkimuksien ja Kiikan päiväkodin toiveiden valossa loin päiväkodin ja vanhempien välistä yhteistyötä kartoittavan kyselykaavakkeen. Aloin siis tutkia Kiikan päiväkodin ja vanhempien välistä kasvatuskumppanuutta ja sen laatua vanhempien näkökulmasta. Kyselykaavake oli mielestäni luontevin ratkaisu suorittaa tutkimukseni tiedonkeruu. Laadullisessa tutkimuksessa kyselykaavake on hyvä tiedonkeruun menetelmä. Siinä tutkija ei voi vaikuttaa olemuksellaan vastauksiin. Vastaaja voi itse valita ajan, jolloin täyttää kaavakkeen. Hän voi myös käyttää siihen tarvitsemansa ajan ilman turhia paineita. (Valli 2001, 101.)

Puntaroin kyselykaavakkeen hyviä ja huonoja puolia aineistonkeruumenetelmänä. Haastattelun avulla olisin voinut saada yksityiskohtaisempaa tietoa vanhempien näkökulmasta koskien kasvatuskumppanuutta. Haastattelun suurimmaksi ongelmaksi nousi kuitenkin

kin aika. Ajallisesti kaikkien vanhempien haastatteleminen ja vastauksien analysointi olisi ollut todella pitkä prosessi. Jos olisin valinnut aineistonkeruumenetelmäksi haastattelun, olisin joutunut rajaamaan haastateltavien määrää. Halusin kuitenkin, että kysely tavoittaa kaikki päiväkodin perheet. Niinpä ajattelin, että kyselykaavake toimii tässä tilanteessa parhaana aineistonkeruumenetelmänä.

Otin kaavaketta laatiessani erityisesti huomioon päiväkodin kiinnostuksen kohteet kasvatuskumppanuutta tutkiessani. Jo tehdyt tutkimukset auttoivat minua laatimaan kaavaketta ja ne antoivat hyviä näkökulmia omaan työhöni. Harjoittelua ja opinnäytetyötäni ohjaava opettaja antoi kaavakkeesta rakentavaa palautetta, ja tein sen perusteella hyviä ja selkeitä parannuksia kyselyyn. Pidin myös tärkeänä, että vastaajat saivat vastata kyselyyn anonyymisti eli nimettömästi. Ajattelen, että silloin vastaukset ovat aidompia ja vanhemmat ”uskaltavat” vastata totuudenmukaisesti.

Laadullisen tutkimuksen tekijän tulee olla hyvin huolellinen tehdessään kyselykaavaketta. Kaavakkeen kysymykset luovat pohjan ja perustuksen tutkimuksen onnistumiselle. Jos vastaaja ei ajattele samalla tavalla kuin tutkija tarkoittaa, tulokset vääristyvät ja monimutkaistuvat automaattisesti. Kysymysten tulee olla yksiselitteisiä ja ne tulee rakentaa tavoitteiden mukaisesti. Tällöin vältytään turhilta kysymyksiltä ja aineistoon saadaan olennaisia vastauksia. Kaavaketta tehdessä tulee kiinnittää huomiota myös sen pituuteen. Jos kysely on liian pitkä tai kysymyksiä on liikaa, vastaajat saattavat helposti jättää vastaamatta (Valli 2001, 100). Tämän halusin ottaa huomioon myös omaa tutkimusta tehdessäni. Koska mahdollisten vastaajien määrä oli muutenkin suppea, pyrin luomaan kaavakkeesta sellaisen, johon mahdollisimman moni vastaisi mielellään. Kirjallisuuden, aiempien tutkimuksien ja Kiikan päiväkodin henkilöstön kanssa käymien keskustelujen pohjalta loin kysymykset kaavakkeeseen. Pyrin tekemään kysymyksiä, joiden avulla ymmärtäisin vanhempien näkökulmaa paremmin kasvatuskumppanuudesta Kiikan päiväkodissa.

Tein kaavakkeeseen kahdenlaisia kysymyksiä. Toisiin sai valita vastauksen viidestä eri vaihtoehdosta ja toisiin vastattiin vapaasti kirjoittamalla. Ensin mainittuja kysymyksiä oli kaksitoista kappaletta ja avokysymyksiä oli viisi. Monivalintakysymyksien vastausvaihtoehdot olivat 5= täysin samaa mieltä, 4= samaa mieltä, 3= ei samaa eikä eri mieltä, 2= eri mieltä, 1= täysin eri mieltä. Avokysymyksissä tiedustelin vanhempien kantaa hy-

vistä yhteistyömuodoista, yhteistyön laadusta, päiväkodin tavoista tukea vanhempia ja annoin vanhemmille mahdollisuuden kertoa kokemuksiaan kasvatuskumppanuudesta. Kirjoitin vanhemmille tervehdyksen kaavakkeen tueksi ja selitykseksi, ja annoin heille kaksi viikkoa vastaamisaikaa. Vallin (2001, 101) mukaan postikyselyinä tehdyissä tutkimuksissa vastausprosentti jää usein alhaiseksi. Sen vuoksi päätimme päiväkodin kanssa, että voin jakaa kyselyt henkilökohtaisesti vanhemmille ja kertoa samalla tutkimuksestani Kiikan päiväkodissa. Kyselykaavakkeiden jako oli mielestäni jo hyvä avaus koko tutkimukselleni, koska niissä tilanteissa sain itse selittää konkreettisesti, mistä tutkimuksessani on kyse. Monet vanhemmat tuntuivat olevan kiinnostuneita hankettani kohtaan. Osoitin päiväkodista paikan, jonne vastaukset sai jättää ja jäin odottamaan kaavakkeita takaisin.

6.6 Runsas aineisto

Kiikan päiväkodissa on siis 21 lasta, jotka ovat seitsemästätoista eri perheestä. Sain vastauksia yhteensä 14, joka osoittaa vastausprosentiksi 82. Olin erittäin tyytyväinen vastauksien määrään. Varsinkin, kun otetaan huomioon muutama kuukausi aiemmin päiväkodissa tehty asiakastyytyväisyyskysely, johon vastasi vain yhdeksän perhettä. Päiväkodin henkilökunta oli myös iloinen vastauksien määrästä ja vanhempien kiinnostuksesta tutkimustani kohtaan. Suuri vastausprosentti kertoo mielestäni jo jotakin koko kasvatuskumppanuuden tasosta. Yhteistyötä olisi hyvin vaikea väittää hyväksi, jos vastauksia tulisi tällaiseen kyselyyn kovin vähän.

Ajattelen, että suureen vastausprosenttiin vaikutti myös tuttavallisuus. Kohtasin päiväkodin vanhempia päivittäin lapsien tuonnin ja haun yhteydessä. Olin työharjoittelussa noin kymmenen viikkoa, ja siinä ajassa ehti tutustua jo vanhempiinkin mukavasti. Ruppailimme usein lapsiin, hoitoon ja arkeen liittyvistä asioista vanhempien kanssa. Tutulle ihmiselle on helppo ja mukava vastata asioista kyselykaavakkeenkin muodossa ja toisaalta vastaamatta jättäminen on hankalaa juuri tuttavallisuuden vuoksi. Tämä oli luonnollisesti erittäin hyvä asia tutkimukseni kannalta.

7 ANALYSOINTIA TEKEMÄSSÄ

7.1 Keskeiset tutkimuskysymykset

Opinnäytetyöni tutkimuskysymyksiä olivat: Millaista on Kiikan päiväkodin ja lasten vanhempien välinen kasvatuskumppanuus vanhempien näkökulmasta? Mitkä asiat vanhempien mielestä kasvatuskumppanuudessa Kiikan päiväkodin kanssa toimivat hyvin ja mitkä asiat vaatisivat kehittämistä?

7.2 Teemoittelu avovastausten analysointimenetelmänä

Avokysymyksiä tutkiessani huomasin, että vanhempien vastaukset muodostavat selkeitä teemoja ja vastaukset sisältävät selviä yhtäläisyyksiä. Siksi ajattelen, että vastauksia on hyvä analysoida teemoittelun kautta. Se tarkoittaa sitä, että aineistosta poimitaan vastauksia yhdistäviä seikkoja. Teemoittelu on luonteva etenemistapa juuri haastattelu- ja vastausaineiston analysoinnissa. Kun tekstimassasta on koottu kaikki yhtäläisyydet, niitä on huomattavasti helpompi käsitellä ja analysoida. Vastauksien teemat erottuvat selkeästi ja ne ovat löydettävissä useasta vastauspaperista.

Teemojen löytämisessä ja muodostamisessa voidaan käyttää koodausta, kvantifiointia tai tyypikertomuksia. Koodauksella tarkoitetaan, että yhteneville vastauksille annetaan tietty koodi, jonka avulla ne löytyvät tekstimassasta helposti ja niiden käsittely helpottuu. Kvantifioinnilla tarkoitetaan puolestaan, että laadulliseen tutkimukseen otetaan myös määrällisen tutkimuksen elementtejä. Toisin sanoen laadullisen aineiston tueksi voidaan laskea esimerkiksi teemoihin liittyvien elementtien tai koodien lukumäärä. Tyypikertomuksia voidaan myös käyttää teemojen muodostuksessa. Se tarkoittaa, että tekstiä tiivistetään, analysoidaan ja käsitellään havainnollisten tyyppien avulla. Niitä ovat vastauksissa esiintyvät yhtenevät kuvaukset tai kertomukset.

(Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Teemoittelu on hyvä aineiston analysointitapa silloin, kun pyritään käsittelemään tai ratkaisemaan jokin käytännöllinen ongelma. Teemoittelun avulla voi kätevästi poimia

tutkimuksen kannalta olennaista tietoa. Teemoittelussa täytyy kuitenkin olla aina uskollinen teoria-aineistolle. Tutkimusaineisto ja teoria nivoutuvat tiukasti yhteen ja niiden avulla saavutetaan selkeitä tuloksia ja johtopäätöksiä. Teemoittelu vaatii onnistuakseen teorian ja empirian vuorovaikutusta. (Eskola & Suoranta 1998, 176–181.)

Tutkimuksen luonteen ja tarkoituksen vuoksi pyrin esittelemään ja käsittelemään avokysymyksistä nousevat suuret teemat selkeästi. Ajattelen, että sen kautta pystyn ymmärtämään Kiikan päiväkodin ja vanhempien välistä kasvatuskumppanuutta paremmin ja kykenen huomaamaan sen vahvuuksia ja heikkouksia selkeämmin. Luin vastaukset uudestaan ja uudestaan läpi. Aloin tehdä muistiinpanoja vanhempien vastauksista ja kirjoitin niistä nousevia ajatuksia aktiivisesti ylös. Loppujen lopuksi kirjoitin kysymykset isolle paperiarkille ja kirjoitin vastauksia niiden alapuolelle siten, että löysin parhaiten selkeät teemat vastauksista. Pidin tätä keinoa, teemoittelua, todella hyvänä välineenä monivalintakysymyksien analysoinnissa.

7.3 Monivalintakysymyksistä vastauksien keskiarvot

Kysymyksistä, joihin oli vastausvaihtoehdot, laskin vastauksien keskiarvot. Kysymyksiä oli kaksitoista, ja pyrin saamaan niiden kautta vanhempien yleisen näkökulman kasvatuskumppanuudesta Kiikan päiväkodin kanssa. Opinnäytetyöni liitteissä (liite 1) on vanhemmille jakamani alkuperäinen kyselylomake, mutta esittelen monivalintakysymykset myös tässä.

1. Lapseni viihtyy päiväkodissa?
2. Lapseni saa hyvää hoitoa päiväkodissa?
3. Kiikan päiväkodin kanssa on helppo tehdä yhteistyötä?
4. Koen vanhempien ja päiväkodin sujuvan yhteistyön merkittäväksi lapsen hoidon kannalta?
5. Olen tyytyväinen yhteistyöhön Kiikan päiväkodin kanssa?
6. Saan riittävästi tietoa lapseni hoidosta?
7. Saan riittävästi tietoa tapahtumista päiväkodissa?
8. Päiväkodin käyttämät menetelmät informoida vanhempia ovat hyvät?
9. Koen vanhempainillat hyödyllisiksi?

10. Vanhempainiltoja järjestetään riittävän usein?
11. Voin keskustella avoimesti lapseni hoidosta henkilökunnan kanssa?
12. Minulla on aina ajankohtaista tietoa lapseni elämästä päiväkodissa?

Monivalintakysymysten vastausvaihtoehdot olivat vaihteluvälillä 5= täysin samaa mieltä ja 1= täysin eri mieltä

Aloitin analysoinnin käymällä vastauksia läpi ja laskin vastauksien keskiarvot. Tein vastauksien keskiarvoista pylväsdiagrammin, joka kuvaa parhaiten monivalintakysymysten vastauksia. Peilasin vastauksia ja niiden yhtäläisyyksiä avokysymysten vastauksien kanssa. Esittelen diagrammin ja sen analysoinnin myöhemmässä vaiheessa työtäni.

8 AVOKYSYMYSTEN VASTAUKSIA

Kyselykaavakkeen avokysymyksiä oli viisi:

1. Miten yhteistyötä voisi vielä tiivistää?
2. Millaiset yhteistyömenetelmät ovat mielestäsi hyviä?
3. Missä asioissa toivoisit tukea Kiikan päiväkodilta?
4. Millainen kasvatuskumppani Kiikan päiväkoti on?
5. Mitä muuta haluaisit sanoa?

Vastaukset olivat suuressa määrin positiivisia ja niitä väritti tyytyväisyys Kiikan päiväkodin toimintaa kohtaan. Nostan seuraavaksi vastauksista esiin muutamia toistuvia teemoja ja asioita, jotka on hyvä huomioida. Käytän vastauksien esittelyssä joitakin vanhempien omia vastauksia. Lainauksesta käy ilmi kysymyksen numero (1-5). Lisäksi vastauksien seuraamisen helpottamiseksi olen koodannut vastauspaperit numeroittain (1-14). Lainauksista käy siis ilmi kysymyksen ja vastaajan numero. Esimerkkinä tästä koodaus 1/12 tarkoittaa vastaajan numero 12 vastausta ensimmäiseen kysymykseen.

8.1 Kahdenkeskiset keskustelut päivittäiskuulumisista tärkeitä

Tutkimukset osoittavat, että vanhempien eniten toivoma kasvatuskumppanuuden muoto on kahdenkeskiset keskustelut. Vanhemmat haluavat tietää, miten heidän lapsensa päivä on sujunut ja mitä hän on tehnyt päiväkodissa. Kahdenkeskisissä keskusteluissa voidaan keskittyä tiettyyn lapseen kerrallaan ja vanhemmat voivat kysyä oman lapsensa kuulumisia. (Karling ym. 2008, 298)

Myös Kiikan päiväkodin lasten vanhemmat korostivat kahdenkeskisten keskustelujen tärkeyttä. Ensimmäisessä kohdassa kysyttäessä yhteistyön tiivistämisestä, neljä vastaajaa mainitsi yhteistyön tiivistämisen muotona henkilökohtaisten keskustelujen lisäämisen. Toisessa kysymyksessä kysyttäessä hyvistä yhteistyömenetelmistä, kolme vastaajaa mainitsi henkilökohtaiset keskustelut ja yhdeksän vastaajaa suoran palautteen tai avoimen keskustelun. Aineiston pohjalta voimme todeta, että sekä henkilökohtaiset keskus-

telut yksittäisen vanhemman ja hoitohenkilökunnan välillä että suora ja avoin keskustelu esimerkiksi lapsen tuonnin ja haun yhteydessä ovat vanhempien mielestä hyviä kasvatuskumppanuuden muotoja.

Suurin osa hoitohenkilökunnan ja vanhempien välisestä vuoropuhelusta käydään päivittäisissä kohtaamisissa. Vuoropuhelu ja sen kautta kasvatuskumppanuus rakentuvat koko päivähoitoprosessin ajan. Hoitohenkilökunnan ja vanhemman välisen vuoropuhelun tulisi olla luontevaa ja tavanomaista. Silloin keskustelua voitaisiin käydä niin arkisista asioista kuin vaikeammista tilanteista. Keskustelu ja kohtaamiset luovat pohjan luottamuksen syntymiselle. Vanhemman ja hoitohenkilökunnan välinen luottamuksellinen vuorovaikutus koituu aina lapsen parhaaksi. (Kaskela & Kekkonen 2008, 44–45.)

Päivittäisten keskustelujen lisäksi päiväkotitoiminnassa on usein käytäntönä, että kerran tai kaksi kertaa vuodessa kunkin lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa käydään läpi keskustelun muodossa lapsen vanhempien kanssa. Tarpeen mukaan neuvotteluja ja kokouksia järjestetään useammin. Varhaiskasvatussuunnitelmaa mukaileva keskustelu luo jatkoa päivähoiton aloituskeskustelulle, joka käydään vanhempien kanssa ennen lapsen tuloa päivähoitoon. Lapseen liittyvissä kasvatustilanteissa on tärkeää, että niissä pyritään löytämään myönteinen ilmapiiri. Monien vanhempien mielestä luottamus hoitohenkilökuntaan ja päivähoitoon rakentuu ihmissuhteiden kautta. (Kaskela & Kekkonen 2008, 46.)

Vastauksien perusteella juuri päivittäisiin, nopeisiin, kohtaamisiin kaivattiin lisää huomiota päiväkodin puolelta.

”Enemmän sanallista palautetta esim. lapsen hoitoon viemisen/haun yhteydessä päivän sujumisesta yms. Palaute mahd. ongelmista heti asioiden tapahduttua, enemmän palautetta lapsen taitoihin/oppimiseen liittyvissä asioissa.” (1/12)

”Osa henkilökunnasta voisi joskus kysymättäkin kertoa parilla sanalla miten hoitopäivä on mennyt.” (1/2)

Monet Kiikan päiväkodin lapsista ovat päiväkodissa iltapäivään saakka. Lapsien kotiin hakutilanteet ovat monesti todella nopeita, eikä hoitohenkilökunta yksinkertaisesti aina ehdi vastamaan päiväkulusta kaikille vanhemmille. Kuitenkin erityiset asiat tai tapahtumat täytyisi aina tavalla tai toisella saattaa vanhempien tietoon. Kaskelan ja Kekkonen

(2008, 45) mukaan vanhemmat ovat kiinnostuneita juuri heidän omasta lapsestaan, ja sen vuoksi olisi hyvä, että hoitohenkilökunta hallitsisi lapsien kuulumisien kokonaisuu- den. Jos kiireen vuoksi jotkut tapahtumat ovat jääneet kertomatta, niihin voitaisiin pala- ta ”paremmalla ajalla”.

Juuri keskusteluihin tulisi kiinnittää paljon huomiota, koska kyselyn mukaan se on mo- nen vanhemman mielestä hyvä yhteistyömenetelmä kodin ja päiväkodin välillä.

”Keskustelu, säännöllisen tiedon saaminen lapsesta.” (2/8)

”Suora keskustelu, avoimesti.” (2/3)

”Avoimuus, kerrotaan heti, jos on jotakin erityistä, kerrotaan asioista riittävän ajoissa, ei luoteta lapseen ainoastaan tiedon kulussa.” (2/2)

Järjestettyjen henkilökohtaisten kasvat keskustelujen määrää voi olla hyvin vaikea li- sätä. Tämä johtuu yksinkertaisesti siitä, että keskustelut tulisi saada hoidettua työnteki- jöiden työajan puitteissa. Toisin sanoen kasvat keskustelujen ja henkilökohtaisten neu- vottelujen lisääminen voisi olla lapsen hoidon kannalta hyvinkin tarpeellista, mutta ai- kataulullisesti hyvin vaikea järjestää. Siksi päivittäisillä kohtaamisilla ja keskusteluilla on suuri merkitys lapsen kasvatuksen ja kehityksen kannalta. Kyselystä käy selkeästi ilmi, että keskustelut ovat hyvä kasvat kumppanuuden väline vanhempien mielestä Kiikan päiväkodissa. Niihin tulee kiinnittää huomiota ja mahdollisuuksien mukaan niitä tulisi lisätä.

8.2 Vanhemmille tukea päiväkodilta ja lapsille huomiota yksilöllisesti

Niissä tilanteissa, joissa lapsi tarvitsee erityistä tukea, työntekijöiden haasteena on toi- mia siten, että vanhempien luottamus henkilöstön kykyyn ja tahtoon auttaa lasta ja per- hettä säilyy. Työntekijän tulee lapsen auttamisen erityistilanteissa kiinnittää huomiota oman ammatillisen roolin rajoihin. Samalla työntekijän tulee olla vuorovaikutuksessa lapsen vanhemman kanssa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että päiväkodin tulee tukea parhaalla mahdollisella tavalla, omien resurssien puitteissa, erityistä tukea vaativia lap- sia ja perheitä. (Kaskela & Kekkonen 2008, 46–47.)

Tutkimukseni kolmannessa kysymyksessä kysyin Kiikan päiväkodin vanhemmilta, minkälaisissa asioissa he kaipaisivat tukea päiväkodilta. Erityisen tuen tarve nousi muutamasta vastauksesta selkeästi esiin.

”Erityisongelmien (lapsen) huomioiminen ja niissä lapsen tukeminen – ”(3/12)
 ”Lapsen erityispiirteiden tukemiseen, sitä olenkin saanut” (3/2)

On ilahduttavaa huomata, että jälkimmäisessä esimerkissä vastaaja toteaa myös saaneensa tukea päiväkodilta. Kiikan päiväkodissa on menetelty siten, että erityistä tukea vaativat lapset ja tilanteet ovat koko henkilökunnan tiedossa ja niitä käsitellään aktiivisesti. Kuitenkin monissa vastauksissa mainittiin, että tukea tarvittaisiin myös lapsen kehitykseen ja kasvatukseen liittyvissä asioissa. Toisaalta myös mietittiin, että saako yksittäinen lapsi riittävästi huomiota lapsiryhmässä.

”Lapsen kasvatuksessa ja kehityksen tukemisessa. Hoituu hyvin!” (3/7)
 ”Lapsen kehitykseen liittyvissä.” (3/5)
 ”Lapsen yksilöllisen kasvatuksen huomioimista, pienessä ryhmässä se lienee mahdollista.” (3/10)

Lapsi kehittyy tunnesuhteiden varassa. Lapsen omaelämäkerralliselle muistille luovat pohjan kasvattajan suhteessa toistuvat tunnekokemukset ja tilanteet. Pieni lapsi ei välttämättä kykene ilmaisemaan itseään taitavasti kielellisesti, mutta tallentaa asioita itseensä tunteina, mielialoina ja tunnelmina. Kasvattajat päivähoidossa ja vanhemmat kotona ovat vastuussa siitä, että lapsi saa olla kertoja ja osallistuja omassa tarinassaan. Sen kautta lapsi vahvistuu psyykkisesti ja tuntee tulevansa kohdatuksi. Sen vuoksi lapsen yksilöllinen kohtaaminen on ensiarvoisen tärkeää. (Kaskela & Kekkonen 2008, 24.)

Kyselykaavakkeeseen tuen tarvitsemisesta nousi siis kaksi suurempaa tekijää, jotka kulkevat rinnakkain. Ne on kuitenkin pidettävä erillään toisistaan. Lapsien erityisongelmiin kiinnitetään Kiikassa runsaasti huomiota. Niitä käsitellään paljon ja niihin pyritään löytämään aktiivisesti ratkaisuja. Kokonaan toinen asia on se, että monet vanhemmat kaipaavat tukea yksittäisen lapsen kehitykseen ja kasvatukseen liittyvissä asioissa. Tämä on monen päiväkodin haaste nykyisin. Hektisessä maailmassa on suuri haaste kohdata jokainen lapsi tasavertaisesti. Kun päiväkodissa on 21 lasta ja kolme työntekijää, yksilöllinen kohtaaminen voi olla vaikeaa. Silloin myös yksilöllinen kasvatusta vaikeutuu.

Niiden keinojen etsiminen, joilla hiljaisimmatkin lapset tavoitetaan ja kohdataan, olisi hyvin tärkeää.

8.3 Informaation kulku

Kasvatuskumppanuudessa ammattitaito koostuu vuorovaikutustaitojen harjoittelusta, oman toiminnan reflektoinnista ja yhteisen ymmärryksen löytämisestä. Kasvatuskumppanuudessa työntekijän on tärkeää miettiä, miten hän tuo oman osaamisensa, tietonsa, taitonsa ja ymmärryksensä vanhempien tietoon. (Karling & ym. 2008, 294.)

Kasvatuskumppanuudessa koti ja päiväkotit tuodaan lähelle toisiaan. Päiväkodin henkilökunta osallistuu vanhempien kanssa lapsen päivittäiseen hoitoon ja kasvatukseen. Kumppanuudessa työntekijä jakaa lapseen liittyviä havaintoja, tietoja, kokemuksia ja ymmärrystä perheelle kunnioittavasti ja arkisesti. Hyvälle kasvatuskumppanuudelle on ominaista sujuva informaation kulku. (Kaskela & Kekkonen 2008, 19–20.)

Kysyessäni Kiikan päiväkodin vanhemmilta yhteistyön tiivistämisestä, muutama kehitysehdotus informaation kulkuun liittyen nousi esiin. Kolme vastaajista mainitsi vanhempainiltojen lisäämisen olevan tarpeellista. Lisäksi toivottiin informaatiota myös paperilla esimerkiksi kuukausikirjeen muodossa.

”Vanhempainiltoja enemmän. (Miksei vaikka sähköpostilla viestittelykin olisi lisää?)” (1/1)

”Vanhempainiltoja voisi olla useammin.” (1/4)

”Ehkä kaipaisin järjestetyn keskustelutilaisuuden vanhempien ja henkilökunnan kanssa sekä syksyllä että keväällä.” (1/8)

”Retkistä ym. tulevista tapahtumista olisi mukava saada tietoa paperilla, esim. ”kuukausikirje”. Ilmoitustaulua ei välttämättä kaikki vanhemmat muista lukea...” (1/9)

Säännölliset vanhempainillat syksyisin ja keväisin olisivat varmasti toiminnan kannalta positiivista. Lisäksi kuukausikirjeen käyttöönottoa voisi harkita informaation kulkua ajatellen. Nykyisin jokaisesta kodista löytyy tietokone, Internet ja sähköposti, joten yksi nopea tapa jakaa informaatiota päiväkodin tapahtumista voisi olla sähköinen kuukausikirje.

Kysyttäessä hyvistä yhteistyömenetelmistä kolme Kiikan päiväkodin vanhemmista mainitsi jälleen vanhempainillat ja yhden vastaajan mielestä joulu- ja kevätjuhlat ovat hyviä ja yhdistäviä toimintamuotoja. Informaation kulun kannalta vanhemmat pitävät parhaana välineenä keskustelua. Siitä mainitsinkin jo aiemmin.

”Vanhempainillat, kahdenkeskiset keskustelut hoitajan kanssa, joulu- ja kevätjuhlat.” (2/9)

Informaation kulkuun liittyen huomio kiinnittyy vastaajaan numero 14. Vastaajan paperissa on kaikki muut avokysymykset jäänyt vastausta vaille, mutta viimeisen kysymyksen (”Mitä muuta haluaisit sanoa?”) kohdalla purkautuu vanhemman turhautuminen.

”Meidän tapauksessamme kyseessä on erityishoitoa vaativa lapsi, joka vaatii omaa henk. kohtaisen avustajan. Hoito ei toimi, jos avustaja on poissa. Päiväkodilla ei ratkaisua löydy. Vaatisi asian viemistä ylempään päätöksentekoportaaseen.” (5/14)

Tilanne on varmasti haasteellinen ja niin kuin vastaaja itsekkin toteaa: päiväkodin keinot ovat vähissä. Tätä kuvastaa hyvin nykyinen resurssien vähyys. Jos kyseisen lapsen erityisavustaja joutuu olemaan poissa töistä, tilanne on ongelmallinen. Päiväkoti ei voi ratkaista tilannetta yksin, siihen tarvitaan apua ja ymmärrystä kaupungin päivähoidosta vastaavilta työntekijöiltä. Joka tapauksessa tällainen ongelmatilanne on ratkaistava, vaikka se esiintyykin harvoin.

8.4 Kiikan päiväkotito on hyvä kasvatuskumppani

Neljäs avokysymys kaavakkeessani oli: ”Millainen kasvatuskumppani Kiikan päiväkotito on?” Siihen vastasi kaksitoista vanhempaa, kahden kaavakkeessa oli kysymyksen kohdalla tyhjää. Mutta nuo 12 vastausta olivat kaikki positiivisia. Kiikan päiväkotitoon kasvatuskumppanina ollaan hyvin tyytyväisiä.

”Erittäin hyvä, olemme todella tyytyväisiä.” (4/1)

”Luotettava, avoin, empaattinen, lapsen hyvin huomioon ottava.” (4/2)

”Hyvä kasvatuskumppani. Koen, että esim. pöytätavat on opetettu hyvin, jotka ovat tärkeitä. Ei ole valittamista kasvatuskumppanuudessa.” (4/8)

Päiväkodin vanhemmat ovat tyytyväisiä päiväkodin toimintaan monella tavalla ja se edesauttaa lasten turvallista ja hyvää kasvua päiväkodissa. Yhteistyö toimii hyvin ja vanhemmat ovat kiitollisia siitä päiväkodille.

9 MONIVALINTAKYSYMYSTEN VASTAUKSIA

Niin kuin edellä jo mainitsin, laskin monivalintakysymysten vastauksista keskiarvot ja esittelen ne tässä seuraavaksi pylväsdiagrammin ja sen analysoinnin muodossa. Monivalintakysymyksiä oli siis kaksitoista kappaletta.

Kysymykset olivat:

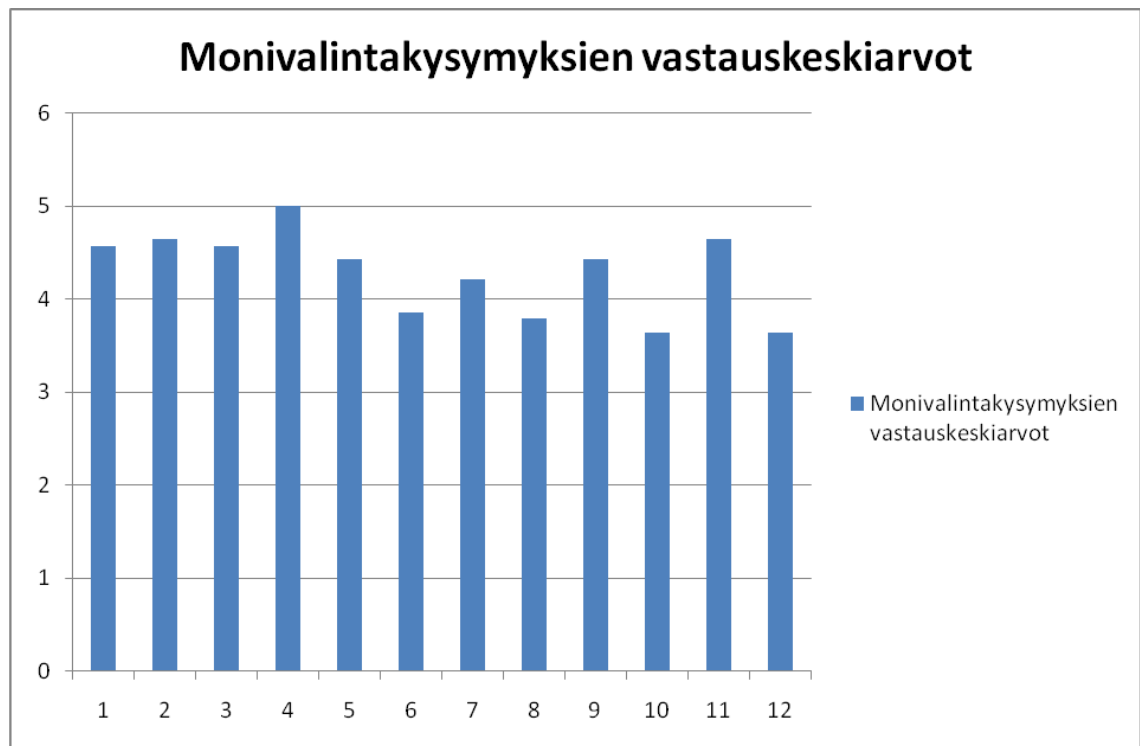
1. Lapseni viihtyy päiväkodissa?
2. Lapseni saa hyvää hoitoa päiväkodissa?
3. Kiikan päiväkodin kanssa on helppo tehdä yhteistyötä?
4. Koen vanhempien ja päiväkodin sujuvan yhteistyön merkittäväksi lapsen hoidon kannalta?
5. Olen tyytyväinen yhteistyöhön Kiikan päiväkodin kanssa?
6. Saan riittävästi tietoa lapseni hoidosta?
7. Saan riittävästi tietoa tapahtumista päiväkodissa?
8. Päiväkodin käyttämät menetelmät informoida vanhempia ovat hyvät?
9. Koen vanhempainillat hyödyllisiksi?
10. Vanhempainiltoja järjestetään riittävän usein?
11. Voin keskustella avoimesti lapseni hoidosta henkilökunnan kanssa?
12. Minulla on aina ajankohtaista tietoa lapseni elämästä päiväkodissa?

Monivalintakysymysten vastausvaihtoehdot olivat:

- 5= täysin samaa mieltä
- 4= samaa mieltä
- 3= ei samaa eikä eri mieltä
- 2= eri mieltä
- 1= täysin eri mieltä

Diagrammissa pylväät edustavat vastauksien keskiarvoja. Kysymykset ovat numeroitu (1-12).

Taulukko 1

Pylväsdiagrammista käy ilmi, että monivalintakysymysten vastaukset painottuvat selkeästi kiitettävien arvosanojen alueelle. Vastauksien suurin keskiarvo on 5 (kysymys 4) ja matalin 3,64. Muuten keskiarvot sijoittuvat tälle välille tasaisesti. Vastauksia tutkiessani huomasin nopeasti, ettei kukaan vastaajista ollut valinnut yhteenkään kysymykseen vaihtoehtoa 1 (täysin eri mieltä).

Suurimman keskiarvon saavutti neljäs monivalintakysymys. Siihen kaikki 14 kyselyyn vastannutta vastasi vaihtoehdolla 5 (täysin samaa mieltä). Tämä on tutkimukseni ja koko Kiikan päiväkodin kasvatuskumppanuuden kannalta tärkeä ja ilahduttava asia. Monivalintakysymysten neljäs kysymys oli muodossa: ”Koen vanhempien ja päiväkodin sujuvan yhteistyön merkittäväksi lapsen hoidon kannalta?” Korkein mahdollinen vastauskeskiarvo kertoo vanhempien asenteesta ja halusta kasvattaa lapsia yhdessä päiväkodin kanssa. Karilan ym. (2006, 68–69) mukaan lapselle on hyvin merkittävää, että hänelle tärkeät aikuiset tulevat toimeen keskenään hyvin. Sen kautta lapsi saa kokonaisuudesta hyvän ja turvallisen kuvan. Siksi on erittäin hyvä, että vanhemmat ovat alttiita yhteistyölle ja pitävät sitä arvokkaana.

Tutkimukseni mukaan matalimmat vastauksien keskiarvot (3,64) tulivat kysymyksistä ”Vanhempainiltoja järjestetään riittävän usein?” ja ”Minulla on aina ajankohtaista tietoa lapseni elämästä päiväkodissa?”. Molemmat kysymykset liittyvät informaation kulkuun ja viestimiseen päiväkodin ja vanhempien välillä. Tätä teemaa ja aihetta käsittelin paljon jo avokysymysten kohdalla. Mutta toisaalta monivalintakysymykset vahvistavat ja korostavat vanhempien näkökulmaa siitä, että informaation tulisi kulkea vielä paremmin. Tästä kertoo myös toiseksi matalimman vastauksien keskiarvon (3,79) sijoittuminen kahdeksannen kysymyksen kohdalle, joka oli muodossa: ”Päiväkodin käyttämät menetelmät informoida vanhempia ovat hyvät?”

Jo analyysissä avokysymyksistä huomasin, että vanhemmat ovat yleisesti hyvin tyytyväisiä hoidon tasoon ja kasvatuskumppanuuteen Kiikan päiväkodissa. Samaa korostavat myös monivalintakysymysten tulokset. Kolmannen kysymyksen vastauskeskiarvo oli 4,57, jossa tiedustelin vanhempien näkökulmaa helpoudesta tehdä yhteistyötä Kiikan päiväkodin kanssa. Vanhemmat olivat vastanneet ainoastaan vaihtoehdoilla 4 (samaa mieltä) tai 5 (täysin samaa mieltä). Vastaukset kertovat hyvästä yhteistyöstä ja vanhempien tyytyväisyydestä siihen.

Olin tyytyväinen siihen, että sekä monivalintakysymysten että avokysymysten vastaukset korostivat samoja asioita. Niiden välille ei tullut ristiriitaisuuksia, vaan kehittämisehdotukset ja kiitoksen aiheet ilmenivät samalla tavalla molemmista osioista. Tämä mahdollistaa sen, että pystyn tekemään johtopäätöksiä tutkimuksestani Kiikan päiväkodissa. Esittelen johtopäätökset vastauksista ja niiden teemoista seuraavassa luvussa.

10 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Opinnäytetyöni keskeisimmät tutkimuskysymykseni olivat muodossa: Millaista on Kiikan päiväkodin ja lasten vanhempien välinen kasvatuskumppanuus vanhempien näkökulmasta? Mitkä asiat vanhempien mielestä kasvatuskumppanuudessa Kiikan päiväkodin kanssa toimivat hyvin ja mitkä asiat vaatisivat kehittämistä?

Näiden kysymysten valossa esittelen keskeisimmät johtopäätökset, tulokset ja ajatukset, jotka nousivat esiin tutkimukseni pohjalta. Monivalintakysymyksissä suurimman keskiarvon osuinen kohtaan: ”Koen vanhempien ja päiväkodin sujuvan yhteistyön merkittäväksi lapsen hoidon kannalta?”, oli tutkimukseni kannalta hyvin merkittävää. Tämä osoittaa sen, että vanhemmat kokevat kasvatuskumppanuuden Kiikan päiväkodin kanssa tärkeäksi lastensa hoidon kannalta. Vanhemmat haluavat olla aktiivisesti yhteistyössä päiväkodin kanssa lapsen kasvuun liittyvissä asioissa. Siitä kertoo myös kyselyni vastausprosentti (82%). Alhaisimman vastauksien keskiarvon saivat kysymykset: ”Vanhempainiltoja järjestetään riittävän usein?” ja ”Minulla on aina ajankohtaista tietoa lapseni elämästä päiväkodissa?”. Toisin sanoen monivalintakysymysten valossa vanhemmat toivovat lisää tietoa lapsensa hoidosta päiväkodissa.

Avokysymyksissä vanhemmat kiittelivät suuresti Kiikan päiväkodin pitkäjänteistä ja hyvää työtä. Sekä avo- että monivalintakysymyksien vastauksista paistoi selkeästi tyytyväisyys hoidon tasoon. Avokysymyksien ehkä suurimpana antina on tieto siitä, että vanhemmat pitävät Kiikan päiväkotia luotettavana, hyvänä ja toimivana kasvatuskumppanina. Silti myös avokysymyksissä nousi esiin tiedonjano lapsen päivittäisistä kuulumisista. Lisäksi moni vastaaja haluaisi lisätä kahdenkeskisiä keskusteluja lapsen hoidosta henkilökunnan kanssa. Mielestäni on erittäin hyvä asia, että vanhemmat haluavat tietää lastensa asioista. Se kertoo selkeästi siitä, että vanhemmat ovat kiinnostuneita omista lapsistaan ja haluavat heidän parastaan. Nykyisin tämä ei välttämättä ole itsestään selvää.

Vastaukset voi jakaa karkeasti kahteen koriin. Toisessa on kaavakkeet, joissa vanhemmat ovat vastanneet kaikkiin monivalintakysymyksiin vaihtoehdolla 5 ja toisessa avokysymysten vastaukset pursuavat tyytyväisyyttä. Toisessa korissa on kaavakkeet, joissa

ollaan myös tyytyväisiä kumppanuuteen, mutta joissa kaivataan yhteistyön tiivistämistä edellä mainituissa asioissa.

Voin siis todeta, että Kiikan päiväkodissa tehdään vanhempien mielestä erittäin hyvää työtä. Siitä vastaukset selkeästi kertovat. Samalla informaation kulkua tulisi tehostaa hoitohenkilökunnan toimesta. Tiedon tulee kulkea yhteistyötahojen välillä, jotta olennaiset asiat eivät jää pimentoon. Päiväkoti on vähentänyt vanhempainiltojen määrää, koska niissä ei käynyt juurikaan vanhempia. Silti vanhemmat kokevat ne hyödyllisiksi. Voitaisiinko iltoja järjestää siten, että vanhemmilta kyseltäisiin muutamaa ajankohtaa iltojen järjestämistä varten ja näin kartoitettaisiin osallistujamäärää etukäteen? On ymmärrettävää, että muutaman osallistujan takia vanhempainiltaa on turhauttava järjestää. Samalla päiväkotia voisi tiedustella käsiteltäviä aiheita vanhempainiltaa varten vanhemmilta itseltään.

Lisäksi päiväkotia voisi järjestää keskustelutilanteita niitä haluaville vanhemmille resursien puitteissa. Moni perhe koki kahdenkeskiset keskustelut tärkeiksi lapsen hoidon ja kasvatuksen kannalta. Mielestäni vanhemmat itse voisivat iltapäivisin lasta hakiessaan itse kysellä aktiivisesti lapsen kuulumisia hoitohenkilökunnalta. Toki työntekijöiden tulee tässä olla aktiivisia. Monella vanhemmalla on iltapäivällä kiire, mutta ajallisesti muutama ajatuksenvaihto ei pitäisi olla mahdottomuus, jos todella haluaa tietää lapsensa kuulumisista. Kasvatuskumppanuus perustuu kahden kumppanin toiminnalle, joten keskustelut eivät voi olla ainoastaan hoitohenkilökunnan harteilla. Juuri nopeissakin kuulumisten vaihdossa voisi tulla paljon olennaista tietoa lapsen hoidon kannalta.

Muutamit vanhemmat ilmaisivat huolensa siitä, että saavatko lapset riittävästi yksilöllistä huomiota päiväkodissa. Tämä on haasteena monissa yhteiskuntamme kasvatustoiminnoissa. Lapset ja nuoret tahtovat tulla kuulluiksi. Tähän tulee kiinnittää huomiota, jotta jokainen lapsi tulisi päivittäisessä toiminnassa omalla tavallaan kohdatuksi. Vanhemmat näkivät myös informaationkulussa kehittämisen osa-alueita. Kiikan päiväkodissa koko päiväkotia koskevat tapahtumat merkitään eteisen ilmoitustaululle. Vanhemmat toivoisivat tämän lisäksi kirjallisia tervehdyksiä retkistä, juhlista ja päiväkodin tapahtumista kuukausittain. Olisiko sähköinen kuukausikirje hyvä tällaisen asian ratkaisemiseksi? Silloin vanhemmat saisivat tiedon ”kotiin kannettuna” ja informaatio tavoittaisi varmasti joka kodin.

Kaiken kaikkiaan kasvatuskumppanuus toimii kyselyn perusteella hienosti Kiikan päiväkodissa. Vanhemmat pitävät päiväkotia turvallisena kasvuympäristönä lapsillensa ja hoitohenkilökuntaa ammattitaitoisena. Kiikan päiväkodissa tehdään hyvää työtä!

11 POHDINTA

Tämä opinnäytetyö käsittelee kasvatuskumppanuutta Kiikan päiväkodissa vanhempien näkökulmasta. Sen tekeminen oli kokonaisuudessaan miellyttävä prosessi ja olen kiitollinen, että Kiikan päiväkotikiinnostui hankkeestani tutkia kasvatuskumppanuutta heidän yksikössään. Tämän työn tarkoituksena oli löytää kehittämisen alueita kasvatuskumppanuudesta Kiikan päiväkodissa vanhempien näkökulmasta sekä osoittaa niitä osa-alueita, joihin vanhemmat ovat tyytyväisiä. Tutkimus oli mielestäni onnistunut ja olen erityisen tyytyväinen, että päiväkodin vanhemmat kiinnostuivat tutkimuksestani ja mahdollistivat koko hankkeen toteutumisen.

Hyvä jatkotutkimuksen aihe olisi tutkia kumppanuutta ja sen ilmenemistä myös päiväkodin henkilöstön puolelta. Kasvatuskumppanuus perustuu molempien osapuolien toiminnalle ja siksi olisi hyvin mielenkiintoista tutkia päiväkodin henkilökunnan ajatuksia kasvatuskumppanuuden toteutumisesta. Ajattelen, että oikeastaan vasta silloin kokonaiskuva kasvatuskumppanuudesta Kiikan päiväkodissa olisi parempi.

Tätä työtä tehdessäni olen ollut myös itse oppijan paikalla. Kasvatuskumppanuuden käsitteittäminen ja ymmärtäminen suurena osana varhaiskasvatusta on hyvin tärkeää. Olen ymmärtänyt vanhempien ja hoitohenkilöstön yhteistyön olevan hyvin merkittävässä roolissa nykyisessä varhaiskasvatuksessa. Minulle tulevana ammattilaisena tämä opinnäytetyö on ollut hyvin opettavainen ja tärkeä prosessi.

Valmistuttuani saan pätevyyden myös kirkon nuorisotyöntekijäksi. Voin siis toimia myös kirkollisella puolella kasvattajan roolissa. Myös tätä mahdollisuutta ajatellen opinnäytetyöni tulee olemaan minulle itselleni tärkeässä asemassa. Kasvatustyö on nyky-yhteiskunnassamme aina yhteistyötä vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten välillä. Voin hyödyntää edellä kuvaamiani tuloksia ja johtopäätöksiä kasvatuskumppanuudesta Kiikan päiväkodissa myös hengellisessä työssä. Perheen tukemisen tärkeyden ymmärtäminen on myös hengellisessä kasvatustyössä ensisijaisen tärkeää. Kasvatuskumppanuus ei sijoitu ainoastaan päiväkotielämään vaan sen tulisi elää ja vaikuttaa myös hengellisessä lapsi- ja nuorisotyössä.

LÄHTEET

- Aaltola, Juhani & Valli, Raine 2001. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Jyväskylä: Gummerus Oy.
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus Oy.
<http://www.stakes.fi/FI/tilastot/aiheittain/Sosiaalipalvelut/lastenpaivahoito.htm#top>
- Hujala, Eeva; Puroila, Anna-Maija; Parrila-Haapakoski, Sanna & Nivala, Veijo 1998. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Hujala-Huttunen, Eeva & Nivala, Veijo 1996. Yhteistyö päivähoidossa. Oulu: Oulun yliopisto.
- Karila, Kirsti; Alasuutari, Maarit; Hännikäinen, Maritta; Nummenmaa, Anna-Maija & Rasku-Puttonen, Helena 2006. Kasvatusvuorovaikutus. Vaajakoski: Gummerus Oy.
- Karling, Marjo; Ojanen, Tuija; Siven, Tuula; Vihunen, Riitta & Vilen, Marika 2008. Lapsen aika. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.
- Kaskela, Marja & Kekkonen, Marjatta 2008. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. Jyväskylä: Gummerus Oy.
- Koivunen, Mia 2005. Pro gradu-tutkielma: ”Yhdessä yritetään kasvattaa lasta.” Tampereen yliopisto. <http://tutkielmat.uta.fi/pdf/gradu00587.pdf>
- Laki lasten päivähoidosta 1973/36, 19.1.1973
- Leino, Anna 2006. Pro gradu-tutkielma: Kasvatuskumppanuus päiväkodissa. Helsingin Yliopisto.
<https://oa.doria.fi/bitstream/handle/10024/3746/kasvatus.pdf?sequence=1>
- Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 19.9.2010. http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_4.html
- Salovaara, Suvi 2008. Pro gradu-tutkielma: Kasvatuskumppanuutta ja jaettua asiantuntijuutta. Tampereen yliopisto. <http://tutkielmat.uta.fi/pdf/gradu02397.pdf>
- Sastamalan kaupunki, 2010. Päivähoito. Viitattu 19.9.2010.
http://www.sastamala.fi/index.php?sivu=paiivahoito&r_id=33
- Seppälä, Nina 2000. Yhteisellä lapsen parhaaksi. Helsinki: Väestöliitto.

- Sosiaali- ja terveysministeriö, 2002. Varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista. Viitattu 20.5.2010
<http://pre20031103.stm.fi/suomi/pao/julkaisut/kasvatus/varkasv.htm#1>
- Stakes 2005. Varhaiskasvatuksensuunnitelman perusteet. Toinen tarkastettu painos. Oppaita 56. Helsinki.
- Stakes 2007. Ikääntyneiden, vammaisten, sosiaalisen luototuksen ja lasten päivähoidon tilastokysely kunnille 2007. Viitattu 13.9.2010
- Äetsän kunta 2005. Äetsän kunnan varhaiskasvatussuunnitelma.
- Äetsän kunta, 2008. Perusturvatoimi: Päivähoito ja esiopetus: Kiikanpäiväkoti. Viitattu 13.5.2010
http://server.kopteri.net/~ae2354/aetsa/palvelut/perusturvatoimi/paivahoito_esiopetus/kiikan_paivakoti.html